

Edificis noucentistes a Reus

Jordi March Barberà
Historiador de l'Art

Cal Gasull

Carrer de Sant Joan, 29

Data del projecte: maig de 1911

Promotor: Felix Gasull Roig

Arquitecte: Lluís Domènech i Montaner

Edifici de grans dimensions en el qual destaca un canvi de gust estètic per part de l'autor. En aquest cas Domènech emfatitza la volumetria cúbica de l'edifici i anul·la la decoració escultòrica, donant més importància als paraments llisos i les grans superfi-

Magatzems Vilella

Carrer de Sant Esteve, 15

Data del projecte: 5 de novembre de 1919

Promotor: Ramon Vilella Estivill

Arquitecte que signa els plànols: Pau Monguío Segura

Arquitecte a qui s'atribueix l'obra: Pere Domènech Roura

Edifici de planta baixa i tres pisos que forma una certa unitat amb l'edifici veí, el número 17, construït pel mateix promotor l'any 1913. Encara que va ser destinat a magatzem de fruits secs es dissenya una façana amb interès monumental.

La planta baixa i l'entresòl són construïts amb pedra, mentre que la resta de l'edifici presenta la façana

cies planes. L'esquema compositiu de les façanes, especialment la que s'alça sobre el terrat, recorda els models pal·ladians. Hi és evident una mirada cap a models de la tradició clàssica, com per exemple en els grans capitells amb volutes de la planta baixa; així mateix, el disseny dels esgrafiats també respira un aire classicista. Aquest canvi de llenguatge en l'obra de Lluís Domènech i Montaner, que també queda palès en els interiors del pis principal, ha fet pensar en una possible intervenció del seu fill Pere Domènech Roura en la redacció del projecte.

estucada, menys en el sector esquerre i la cornisa superior, on s'utilitza l'obra vista. La decoració es concentra en el sector del coronament de l'edifici on, mitjançant l'obra vista, es construeix una mena de fris classicista, amb petites pilastres que suporten capitells de pedra, de tradició jònica. Al sector esquerre de la façana, un cos construït també amb obra vista, ocupa els dos pisos superiors i, coronat per un timpà, sobresurt en alçada respecte a la resta de l'edifici. Aquesta faixa vertical d'obra vista, sense cap obertura, es decora amb relleus aconseguits mitjançant la disposició de les peces ceràmiques. Malgrat que els plànols de l'edifici són signats per Pau Monguío Segura, la tradició oral de la família Vilella defensa que el seu autor fou Pere Domènech Roura. Algunes solucions decoratives de la façana recorden altres obres seves, com per exemple certs edificis de Canet de Mar.

Centre de Lectura

Carrer Major, 15

Data del projecte: 9 de març de 1920

Promotor: Evarist Fàbregas Pàmies

Arquitecte que signa els plànols: Josep M. Pujol de Barberà

Arquitecte a qui s'atribueix l'obra: Josep Simó i Bofarull

Edifici de planta baixa i dos pisos amb façana principal sobre el carrer Major.

L'any 1916, Evarist Fàbregas i Pàmies comprà la seu de l'entitat, l'antic casal dels

Hotel Europa

Raval de Santa Anna, 13

Data del projecte: 16 d'octubre de 1920

Promotor: Hijos de José Magriñá

Arquitecte que signa els plànols: Josep M. Pujol de Barberà

Arquitecte a qui s'atribueix l'obra: Josep Simó i Bofarull

Edifici hotel·ler de planta baixa i quatre pisos amb façanes al raval de Santa Anna i al carrer d'en Vilar. La decoració de la façana principal utilitza un llenguatge d'arrel clàssica, amb la successió dels elements habituals: columnes, cornises, motlures.

Casa Fàbregas

Raval de Santa Anna, 80

Data del projecte: 1 de desembre de 1920

Promotor: Rosa Musté Robert - Evarist Fàbregas Pàmies

Arquitecte que signa els plànols: Josep M. Pujol de Barberà

Arquitecte a qui s'atribueix l'obra: Josep Simó i Bofarull

Simó dissenyà per a Evarist Fàbregas un

marquesos de Tamarit, fins aleshores ocupat en règim de lloguer, i es féu càrrec de les despeses de la reforma total de l'edifici, segons projecte de Josep Simó i Bofarull.

En aquesta façana, Simó jugà amb els ritmes creats per la successió de columnes aparellades que emmarquen les principals obertures. Sobre una planta baixa més senzilla, trobem el pis principal amb tres balcons amb els dos laterals corbats i els balustres que ajuden a crear un cert ritme de façana. Al pis superior, una gran finestra central, emmarcada per parelles de columnes i dos rosetons envoltats de decoració floral que, a la vegada, estan flanquejats per grups escultòrics (en realitat, dos models d'escultures seriades que es repeteixen). Segons el projecte original, el conjunt s'havia de completar amb quatre hídries de grans dimensions disposades a sobre de la línia superior de façana. Si accedim a l'edifi-

palau urbà, amb una façana que articula perfectament la progressió entre la plaça de Catalunya i el raval de Santa Anna i que, juntament amb l'antic Banc d'Espanya, forma un monumental ingrés en aquest sector del tomb de ravals.

La façana es divideix horitzontalment en tres nivells: un sòcol que uneix planta baixa i entresòl; un cos central, format per la planta principal i les dues plantes superiors, unides verticalment per pilastres de triple alçada, decorades amb esgrafiats; i un coronament

ci, hi advertim bones mostres de disseny d'interiors; per exemple, el vestíbul, l'escala principal de tipus imperial, algunes de les estances de la primera planta i, especialment, la decoració del Teatre Bartrina. Simó portà a terme a partir de 1918 una ampliació de l'escenari i reforma general del teatre, afegint a l'estructura original (dissenyada l'any 1904 per l'arquitecte reusenc Francesc Batlle Amprós) la decoració realitzada per l'escenògraf barceloní Josep Rocarol i Faura. El nou teatre s'inaugurà l'octubre de 1920 i la resta de l'edifici, un any més tard, sota la presidència de Josep Puig i Cadafalch, president de la Mancomunitat.

¹ PÀMIES, Anton (1998): «El palau dels marquesos de Tamarit a Reus: notes de l'evolució arquitectònica fins a l'ampliació del Teatre Bartrina» a El Teatre Bartrina del Centre de Lectura de Reus. Assaig. 59. Centre de Lectura - COAC Demarcació de Tarragona. Reus.

A la part superior de la cantonada de l'edifici, en un gran medalló ovalat emmarcat per una rica decoració vegetal, distingim les inicials de l'establiment hotel·ler per al qual fou construït «Hotel d'Europa». La decoració de les façanes es concentra a la part alta, a partir de la línia d'imposta de les obertures de l'última planta.

A la façana principal, destaca la tribuna del pis principal, articulada amb dos grups de columnes aparellades. A la planta baixa, trobem dues columnes de fosa de ferro malauradament avui mig ocultes per un cartell comercial. El treball de forja de les baranes dels balcons i de la tribuna és molt senzill i de gust lineal.

que emfatitza el sector de la cantonada.

La decoració, amb ressons de la tradició barroca, usa els frontons partits per coronar els balcons de la planta principal. En sobresurten dues grans tribunes, especialment la de la cantonada dissenyada amb una successió de finestres derivades del model serià. A la línia superior de la façana, sobre la cornisa recolzada per cartel·les, es reparteixen una sèrie d'hídries de tradició barroca. Els interiors conserven en part la decoració original dissenyada també per Simó.

Cal Serra

Raval de Santa Anna, 32-34

Data del projecte: 2 d'octubre de 1924

Promotor: Antoni Serra i Pàmies

Arquitecte: Joan Rubió i Bellver

Edifici de planta baixa i tres pisos. Malgrat que la inspiració medieval és ben present en

Casa Vilella

Raval de Santa Anna, 10

Data del projecte: abril de 1925

Promotor: Ramon Vilella Estivill

Arquitecte que signa els plànols: Josep M. Pujol de Barberà

Arquitecte a qui s'atribueix l'obra: Pere Caselles

Edifici cantoner de planta baixa i tres pisos, resultat de la reforma d'un edifici anterior. De la seva façana, destaca la tribuna del pis

Grup Escolar Pompeu Fabra

Carrer de Sardà, 23

Data del projecte: gener de 1926

Promotor: Ajuntament de Reus

Arquitecte: Pere Caselles Tarrats

Edifici de planta baixa i pis destinat a escola mixta. No fou inaugurat fins el 14 d'abril de 1928. Va esdevenir en aquell moment un homenatge al cap del govern espanyol, Miguel Primo de Rivera, posant el seu nom a l'escola.

el disseny del coronament de la façana, aquesta ha sofert un procés d'esquemàtizació geometritzadora, mentre que a la resta de la façana trobem elements més lligats a la idea sorgida al voltant del mite de la Mediterrània, com per exemple les columnes de pedra dels balcons, o les volutes incipients en què s'acaben les guardapols de les obertures. També es nota un canvi estètic en el dis-

Mas del Llevat

Avinguda de l'Onze de Setembre, 124

Data del projecte: aprox. 1924

Promotor: Josep Llevat Sotorra

Arquitecte: Domènec Sugrañes Gras

Edifici aïllat de planta baixa i dos pisos destinat a residència d'estiueig del propietari. De volum purament cúbic i cobert amb una teulada a quatre aigües de teules vidriades, té les quatre façanes decorades amb rics esgrafiats que representen, entre altres motius, garlandes i pèrgoles sobre columnes salomò-

principal, dissenyada a partir d'una rica combinació de columnes classicistes, amb arcs de mig punt, cornises i mènsules. Alguns elements d'aquesta tribuna recorden determinats detalls de la casa Marco, projectada l'any següent per Pere Domènech Roura; a més, sabem que a l'interior de la casa practicà algunes reformes, com per exemple una enginyosa escala de cargol de fusta per a comunicar directament el pis principal amb el superior.

Al projecte original de la reforma podem veure que havia de ser més agosarada: la tri-

seny de les baranes dels balcons, més serè i amb elements que recorden els balustres. Al seu interior, especialment en la decoració del menjador, trobem un retorn a les formes barroques, en el mobiliari i en les pintures decoratives de Tomàs Bergadà.

niques. L'accés principal a l'edifici és protegit per un petit rafal d'obra vista, comú en altres obres del mateix arquitecte.

A l'interior, són interessants les cobertes de volta estrellada d'algunes de les seves estances. També conserva part del mobiliari original i les pintures dels sostres del vestíbul i del menjador. En aquesta obra, Domènec Sugrañes ja ha deixat de banda les formes modernistes i usa un repertori noucentista ben evident en el disseny dels esgrafiats que cobreixen les façanes i en el dels muntants de la reixa d'accés, on utilitza l'ordre dòric.

buna havia de perllongar-se fins a la segona planta, i l'edifici havia de coronar-se amb una torre-mirador lateral amb una gran finestra serliana al nivell superior.

Caselles utilitzà el llenguatge classicista per dissenyar les façanes de l'edifici, amb profusió de columnes d'ordre dòric, mènsules i cornises que segueixen un esquema compostiu simètric.

La façana principal, flanquejada per dues ales transversals de l'edifici, es troba emfatitzada per un gran escut d'Espanya que corona la construcció. És també interessant el disseny de les façanes al carrer de Sardà dels dos cossos laterals de l'edifici, on Caselles demostra un bon ús del llenguatge compostiu clàssic.

Casa Marco

Carrer de Santa Anna, 23-25

Data del projecte: 20 de juliol de 1926

Promotor: Esteve Marco Duch

Arquitecte: Pere Domènech Roura

Edifici cantoner de planta baixa i tres pisos. L'element més destacat de la façana és el dis-

Dispensari antituberculós

Carrer de Sant Joan, 34 A

Data del projecte: 1926

Promotor: Diputació Provincial de Tarragona

Arquitecte: Joan Rubió i Bellver

Pavelló sanitari de petites dimensions, de

Edifici de La Caixa

Plaça del Pintor Fortuny, 1

Data del projecte: març de 1929

Promotor: Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis

Arquitecte: Enric Sagnier Villavecchia

seny de la cantonada que combina les formes cilíndriques amb les quadrangulares. Sobre el pilar cantoner de la planta baixa es recolza un primer pis de la tribuna de formes quadrangulares, mentre que les altres dues plantes de la tribuna són de forma cilíndrica; però la primera reposa sobre una cornisa de balcó circular i la segona ho fa sobre una cornisa quadrangular. En els vèrtexs d'aquesta cornisa se situen dos petits balcons. La façana és estucada, menys a la planta baixa, on s'utilitza la pedra. La decoració ve donada pel mateix joc de volums, i per la successió de motlures i columnes que acompanyen els balcons. Al projecte original es veu que el coronament de la façana havia de ser completat per uns elements ornamentals esfèrics i uns petits pinacles sobre la tribuna.

planta rectangular, cobert a doble vessant. Les façanes de pedra estan despulades de decoració. L'ingrés és protegit per un petit rafal de fusta sobre dues columnes de pedra amb pedestal, nues de decoració. A la part superior de la façana principal s'obre una finestra coronella sobre la qual trobem l'escut de la Diputació de Tarragona. La façana principal es troba coronada per un perfil

esglaonat a doble vessant. La façana del carrer del Vapor Nou presenta frontons esglaonats alineats amb les finestres bifides que s'hi obren.

marquès de Sagnier, la construcció d'un edifici que combinés l'ús com a seu de l'entitat a la ciutat, amb els pisos d'habitatges particulars de les plantes superiors. Sagnier resolgué el projecte desplegant un repertori formal classicista amb pretensió monumental que emfatitza l'angle de visió principal des de la confluència dels carrers de Llovera i d'Amargura (cal recordar que, en aquells moments, l'ampli espai de la plaça de la Llibertat era ocupat per les instal·lacions dels quarts militars). Als pedestals de les quatre columnes de doble alçada del cos central s'incorporen uns relleus escultòrics que representen diferents al·lusions als ideals de l'entitat d'estalvi; en un d'ells es perfila la silueta del campanar de la Prioral com a fons de l'escena. Aquests relleus són signats per Eusebi Arnau, un dels escultors més destacats del període modernista, assidu col·laborador de Domènec i Montaner, que amb l'adveniment del noucentisme continuà col·laborant en projectes arquitectònics.